

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА**

Кафедра підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

 Оксана ФРОТЕР

«08 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 051 «Економіка»

Освітня програма: «Економіка»

Факультет: економіки і підприємництва

Умань – 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» для здобувачів вищої освіти вищої освіти спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Економіка». Умань: Уманський НУС, 2024. 20 с.

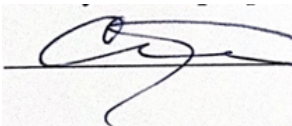
Розробник: Тупчій Оксана Сергіївна, к.е.н, доцент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

 Оксана ТУПЧІЙ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

Протокол № 1 від «07» серпня 2024 року №1

Завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

 Сергій СОКОЛЮК

«07» серпня 2024 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол № 1 від «08» серпня 2024 року

Голова Руслан МУДРАК

«08» серпня 2024 року

© УНУС, 2024 рік

© Тупчій О.С., 2024 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>	Обов’язкова	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>051 Економіка</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		4-й	4-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 7	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u> Освітня програма: <u>Економіка</u>	Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		76 год.	108 год.
Вид контролю:			
екзамен	екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Ринкові умови господарювання створюють для більшості ринкових суб'єктів середовище високої конкуренції, яке вимагає від них здатності формувати конкурентні переваги як у сфері виробництва товарів, так і в сфері їх просування на ринок. Конкурентні переваги досягаються завдяки впровадженню новацій – суттєво нових методів і засобів здійснення виробничої та комерційної діяльності.

Підприємницька діяльність ґрунтується на новій ідеї задоволення споживчого попиту в певних товарах чи послугах. Пошук цієї ідеї є реакцією підприємців на зменшення доходу від своєї діяльності, обумовлене насиченням певного сегмента ринку відповідними товарами. Можливість створення та використання новації суб'єктами господарювання залежить від загального рівня науково-технічного розвитку країни і ресурсних можливостей. Чим радикальнішою (наукоємнішою) є ідея, взята за основу інновації, тим довшим буде її життєвий цикл і більшим ефект від її комерціалізації.

Аналіз сучасної економічної практики свідчить, що високих результатів підприємства можуть досягати лише за систематичного і цілеспрямованого новаторства, націленого на пошук можливостей, які відкриває середовище господарювання щодо виготовлення і впровадження нових видів товарів, нових виробничих і транспортних засобів, освоєння нових ринків і форм організації виробництва. Це передбачає особливий, новаторський, антибюрократичний стиль господарювання, в основі якого – орієнтація на нововведення, систематична і цілеспрямована інноваційна діяльність.

Мета курсу: формування системи знань про інноваційну діяльність на аграрних підприємствах з урахуванням їх соціальних проблем і суспільства загалом, розкриття сутності інноваційних організаційних структур, визначення ролі інтелектуальної власності як основи інновацій, методів та засобів створення і реалізації інноваційної продукції аграрної сфери.

Предмет вивчення у дисципліні – процес, в ході якого наукова ідея доводиться до стадії практичного використання і починає давати економічний ефект, тобто набуває економічного змісту, а його результат (нововведення) доведене до стадії комерційного використання і одержання ознак ринку. Вивчення дисципліни вимагає попереднього опанування знань з дисциплін «Вища математика», «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Економічний аналіз».

Завдання:

- освоєння теоретичних засад розвитку і державного регулювання інноваційної діяльності аграрної сфери;
- визначення особливостей забезпечення інноваційного розвитку аграрних підприємств в умовах внутрішньої і зовнішньої конкуренції;
- розробка і послідовна реалізація програм інноваційного розвитку аграрних підприємств, планування, фінансування і впровадження нововведень (інновацій) як основи економічного розвитку.

Вивчення навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти

компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Економіка» (див. табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей та програмних результатів навчання, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» відповідно до ОПІ «Економіка»

Шифр компетентності	Компетентність	Шифр результату навчання	Результат навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
ЗК 9	Здатність до адаптації та дій в новій ситуації.	ПРН 5	Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
ЗК 10	Здатність бути критичним і самокритичним.	ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 12	Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.	ПРН 5	Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
		ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
СК 14	Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.
		ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.
СК 15	Здатність до розуміння специфіки соціально-економічних взаємовідносин та особливостей функціонування економічних суб'єктів в аграрній галузі.	ПРН 25	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Методи навчання, методи контролю що відповідають визначеним результатам навчання з навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» наведено в табл. 2 та табл. 3.

Таблиця 2

Результати, методи навчання та методи контролю з навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності»

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Концептуальні знання щодо функціонування, розвитку та організації інноваційної діяльності суб'єктів господарювання, розуміння закономірностей економіки із застосуванням сучасного методичного інструментарію	лекція, практичне заняття, дискурс, презентація, вирішення конкретних задач і ситуацій в малих групах або індивідуально, самонавчання через Moodle	тестування, бліц-опитування, ланцюжкове опитування, експрес-контроль, участь у дискусії, виконання завдань, підготовка та представлення презентацій, модульна робота, підсумковий контроль
1.2	Критичне осмислення термінології і основних прийомів інноваційної діяльності аграрної сфери		
1.3	Критичне осмислення основних особливостей забезпечення інноваційного розвитку аграрних підприємств в умовах внутрішньої і зовнішньої конкуренції		
2	Уміння/навички:		
2.1	Розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем з позиції тлумачення природи інноваційних процесів з використанням базових положень економіки.	лекція, практичне заняття, дискусія, презентація, самонавчання через Moodle	перевірка виконаних завдань, усне опитування, тестування, виконання індивідуальних і командних завдань, представлення презентацій, модульна (контрольна) робота підсумковий контроль.
2.2	Застосовувати прийоми планування, фінансування і впровадження нововведень (інновацій) як основи економічного розвитку.		
2.3.	Виконувати економічні розрахунки основних показників оцінювання ефективної інноваційної діяльності		
3	Комунікація:		
3.1	Донесення до фахівців і нефахівців системи знань про інноваційну діяльність на аграрних підприємствах з урахуванням їх соціальних проблем і суспільства загалом	практичне заняття, дискусія, вирішення практичних ситуацій	представлення презентації, перевірка аналітично-розрахункових завдань, обговорення ситуаційних завдань, підсумковий контроль
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Здатність приймати рішення, що впливають на інноваційну діяльність, враховуючи ринкові умови та поведінку економічних суб'єктів. Розуміти відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.	практичне заняття, аналітична робота, вирішення групових або індивідуальних задач і ситуацій	представлення презентацій, аналіз та вирішених задач і ситуацій, підсумковий контроль
4.2	Вміння демонструвати особисту відповідальність за теоретичні й практичні рекомендації, які можуть бути покладені в основу управлінських рішень і впливати на інноваційну діяльність економічних суб'єктів.		

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності»

Програмний результат навчання		Методи навчання і викладання	Методи контролю
ПРН 5	Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).	- метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, спостереження); - метод практичного засвоєння курсу з допомогою складання тестових завдань, вирішення задач та ситуацій з метою набування умінь і практичних навиків (практична робота, задачі)	Виконання завдань на практичних заняттях, представлення презентацій, виконання завдань самостійної роботи. Виконання групових та індивідуальних завдань, усне опитування, модульне тестування, підсумковий контроль.
ПРН 15	Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.		
ПРН 17	Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.	- метод модульного контролю, складання модулів за тематикою лекційних та практичних занять; - метод самостійного засвоєння студентами навчального матеріалу у вигляді складання тестів, вирішення задач, написання повідомлень на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації з метою конкретизації й поглиблення базових знань, необхідних умінь та практичних навиків (самостійна робота); - електронні матеріали з курсу на платформі Moodle.	
ПРН 21	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.		
ПРН 25	Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.		

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

ТЕОРЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙ ТА ПОПИТ НА НИХ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку

Теорія циклічних криз як вихідна для інноваційного вчення. Класична теорія інноваційного розвитку Й. Шумпетера та її значення для розвитку інноваційної теорії. Поняття про кластер інновацій. Основні кластери в інноваційній теорії. Теорії постіндустріального суспільства та детермінізму. Теорія інтелектуальної технології. Поняття «парадигма» та «синергізм».

Тема 2. Сутнісна характеристика інноваційних процесів

Значення інноваційних процесів для ефективної господарської діяльності. Поняття «новація», «інновація», «інноваційна діяльність». Поняття об'єктів і суб'єктів інноваційної діяльності. Сутність та основні етапи інноваційного процесу. Класифікація інновацій. Стадії життєвого циклу інноваційного продукту.

Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації

Особливості проведення попередніх досліджень. Чинники, що сприяють залученню інновацій. Створення попиту на інновації. Види попиту на інноваційні продукти.

Змістовий модуль 2.

ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ

Тема 4. Інноваційна політика підприємства. Оновлення техніко-технологічної бази підприємства і продукції

Поняття інноваційної політики підприємства. Сутність і види інноваційної стратегії підприємства. Принципи формування інноваційної політики підприємства. Складові елементи інноваційної політики підприємства. Сутність науково-технічного прогресу та його вплив на техніко-технологічний розвиток підприємства. Види технічного розвитку підприємства. Напрямки підтримки технічного рівня підприємства. Розвиток технології та її вплив на рівень технічного розвитку підприємства. Основні показники оцінювання технічного рівня підприємства.

Тема 5. Система управління інноваційними процесами. Сучасні організаційні форми реалізації інновацій

Завдання планування та види планів в інноваційній діяльності. Принципи управління інноваційними процесами. Функції управління. Організаційні структури, їх особливості, переваги та недоліки.

Тема 6. Фінансування інноваційних процесів. Стимулювання інноваційної діяльності

Завдання держави щодо фінансування інноваційних процесів. Принципи, за якими будується система фінансування інноваційних процесів. Сутність і види інвестицій. Джерела фінансування інноваційної діяльності. Механізми фінансування

інноваційної діяльності. Особливості фінансування інноваційних процесів венчурним капіталом, а також особливості лізингу, франчайзингу і форфейтингу.

Змістовий модуль 3.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

Тема 7. Державне регулювання інноваційної діяльності

Сутність державної інноваційної політики. Типи інноваційної політики держави в залежності від економічної ситуації в країні. Методи державного регулювання інноваційної діяльності. Важелі і інструменти стимулювання інноваційної діяльності. Створення системи патентного права (авторського права) та її значення для розвитку інноваційних процесів.

Тема 8. Моніторинг інновацій та економіки в Україні

Необхідність моніторингу ринку інновацій. Джерела інноваційних можливостей. Сутність і значення патентного пошуку. Види і джерела інноваційної інформації.

Тема 9. Комплексна оцінка ефективності інноваційної діяльності

Поняття про ефективність інновацій. Види ефектів від інноваційної діяльності. Сутність і значення економічного ефекту від впровадження інновацій. Основні показники оцінювання ефективної інноваційної діяльності. Дисконтування вартості грошей в часі у процесі визначення економічного ефекту. Визначення точки безбитковості та строку окупності інноваційного проекту. Визначення економічного ефекту від впровадження інновацій, спрямованих на зниження собівартості продукції. Визначення ефективності продажу та придбання ліцензій.

1. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Модуль 1.														
Змістовий модуль 1. Теоретичний розвиток інновацій та попит на них в Україні та світі														
Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку	11	1	2			8	11							11
Тема 2. Сутнісна характеристика інноваційних процесів	11	1	2			8	11	2	2					7
Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації	12	2	2			8	12							12
Разом за змістовим модулем 1	34	4	6			24	34	2	2					30
Змістовий модуль 2. Інноваційна політика аграрних підприємств та їх система управління														
Topic 4. Innovative policy of the enterprise. Updating the technical and technological base of the enterprise and products (Тема 4. Інноваційна політика підприємства та оновлення техніко-технологічної бази і продукції)*	14	2*	4			8	14	2						12
Тема 5. Система управління та організаційні форми реалізації інновацій**	12	2	2			8	12							12
Тема 6. Фінансування і стимулювання інноваційної діяльності	15	2	4			9	15							15
Разом за змістовим модулем 2	41	6	10			25	41	2						39
Змістовий модуль 3. Державне регулювання інноваційної діяльності в аграрній сфері та оцінювання її ефективності														
Тема 7. Державне регулювання інноваційною діяльністю	15	2	4			9	15							15
Тема 8. Моніторинг інновацій та економіки в Україні	15	2	4			9	15	2						13
Тема 9. Комплексна оцінка ефективності інноваційної діяльності	15	2	4			9	15	2	2					11
Разом за змістовим модулем 3	45	6	12			27	45	4	2					39
Усього годин	120	16	28			76	120	8	4					108

* тема викладається англійською мовою;

** залучений головний економіст ДП "УМАНЬ-АГРО" Юрій Гурян для спільного проведення аудиторного заняття.

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
Змістовий модуль 1. Теоретичний розвиток інновацій та попит на них в Україні та світі			
1	Тема 1. Інновації: становлення та сучасні тенденції розвитку	2	-
2	Тема 2. Сутнісна характеристика інноваційних процесів	2	2
3	Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації	2	-
	<i>Разом</i>	6	2
Змістовий модуль 2. Інноваційна політика аграрних підприємств та їх система управління			
4	Тема 4. Інноваційна політика підприємства та оновлення техніко-технологічної бази і продукції	4	2
5	Тема 5. Система управління та організаційні форми реалізації інновацій	2	-
6	Тема 6. Фінансування і стимулювання інноваційної діяльності	4	-
	<i>Разом</i>	10	2
Змістовий модуль 3. Державне регулювання інноваційної діяльності в аграрній сфері та оцінювання її ефективності			
7	Тема 7. Державне регулювання інноваційною діяльністю	4	-
8	Тема 8. Моніторинг інновацій та економіки в Україні	4	-
9	Тема 9. Комплексна оцінка ефективності інноваційної діяльності	4	2
	<i>Разом</i>	12	2
Всього		28	4

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Теорія циклічних криз як вихідна для інноваційного вчення. Класична теорія інноваційного розвитку Й. Шумпетера та її значення для розвитку інноваційної теорії. Поняття про кластер інновацій. Основні кластери в інноваційній теорії. Теорії постіндустріального суспільства та детермінізму. Теорія інтелектуальної технології. Поняття «парадигма» та «синергізм».	8	11
2	Значення інноваційних процесів для ефективної господарської діяльності. Поняття «новація», «інновація», «інноваційна діяльність». Поняття об'єктів і суб'єктів інноваційної діяльності. Сутність та основні етапи інноваційного процесу. Класифікація інновацій. Стадії життєвого циклу інноваційного продукту.	8	7
3	Особливості проведення попередніх досліджень. Чинники, що сприяють залученню інновацій. Створення попиту на інновації. Види попиту на інноваційні продукти.	8	12
4	Поняття інноваційної політики підприємства. Сутність і види інноваційної стратегії підприємства. Принципи формування інноваційної політики підприємства. Складові елементи інноваційної політики підприємства. Сутність науково-технічного прогресу та його вплив на техніко-	8	12

	технологічний розвиток підприємства. Види технічного розвитку підприємства. Напрямки підтримки технічного рівня підприємства. Розвиток технології та її вплив на рівень технічного розвитку підприємства. Основні показники оцінювання технічного рівня підприємства.		
5	Завдання планування та види планів в інноваційній діяльності. Принципи управління інноваційними процесами. Функції управління. Організаційні структури, їх особливості, переваги та недоліки.	8	12
6	Завдання держави щодо фінансування інноваційних процесів. Принципи, за якими будується система фінансування інноваційних процесів. Сутність і види інвестицій. Джерела фінансування інноваційної діяльності. Механізми фінансування інноваційної діяльності. Особливості фінансування інноваційних процесів венчурним капіталом, а також особливості лізингу, франчайзингу і форфейтингу.	9	15
7	Сутність державної інноваційної політики. Типи інноваційної політики держави в залежності від економічної ситуації в країні. Методи державного регулювання інноваційної діяльності. Важелі і інструменти стимулювання інноваційної діяльності. Створювання системи патентного права (авторського права) та її значення для розвитку інноваційних процесів.	9	15
8	Необхідність моніторингу ринку інновацій. Джерела інноваційних можливостей. Сутність і значення патентного пошуку. Види і джерела інноваційної інформації.	9	13
9	Поняття про ефективність інновацій. Види ефектів від інноваційної діяльності. Сутність і значення економічного ефекту від впровадження інновацій. Основні показники оцінювання ефективної інноваційної діяльності. Дисконтування вартості грошей в часі у процесі визначення економічного ефекту. Визначення точки беззбитковості та строку окупності інноваційного проекту. Визначення економічного ефекту від впровадження інновацій, спрямованих на зниження собівартості продукції. Визначення ефективності продажу та придбання ліцензій.	9	11
Разом		76	108

7. Індивідуальні завдання

Заочна форма навчання

Індивідуальні завдання для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання передбачає написання контрольної роботи. Метою виконання контрольної роботи є закріплення і поглиблення теоретичних знань і практичних навичок, засвоєння загальних закономірностей, принципів і методів соціальної відповідальності.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» студенти заочної форми навчання виконують одне індивідуальне завдання, результати якого представляють у вигляді письмової роботи. Контрольну роботу студенти виконують самостійно протягом вивчення дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Вказівки щодо вибору варіанту контрольної роботи та індивідуальні завдання, що відповідають обраному варіанту, наведено у Методичних рекомендаціях для самостійної роботи та

виконання контрольних робіт з дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання спеціальності 051 „Економіка”, які входять до методичного забезпечення дисципліни.

Контрольна робота здається не пізніше, ніж за два тижні до початку екзаменаційної сесії. Контрольна робота зараховується, якщо в ній повністю висвітлені теоретичні і практичні питання.

8. Методи навчання

Методи навчання навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» — взаємодії між викладачем і студентами, під час яких відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок:

1. За характером подачі (викладення) навчального матеріалу: вербальні, наочні, практичні (лекція, бесіда, ілюстрації, демонстрації).

2. За організаційним характером навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні; бінарні (подвійні) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

4. Методи контролю і самоконтролю в навчанні (методи усного та письмового опитування).

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками. Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в УНУС і використовується система управління навчанням Moodle. Матеріали курсу «Економіка та організація інноваційної діяльності» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1014>. В разі запровадження карантинних обмежень проводяться відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок здобувачів вищої освіти з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Google Meet, Moodle.

9. Методи контролю

Поточний контроль.

Об'єктами *поточного контролю* знань здобувачів вищої освіти є активність і систематичність роботи на практичних заняттях, виконання завдань для самостійної роботи здобувачів вищої освіти, розв'язання модульних завдань.

При контролі на *практичних заняттях* оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні заявлених на занятті питань; результати бліцопитування та письмового або тестового контролю знань.

Під час контролю виконання завдань для *самостійної роботи* оцінюванню підлягають: правильність і повнота врахування усіх складових завдання; обґрунтованість відповіді.

При контролі виконання *модульних завдань* оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули здобувач вищої освіти після опанування тем змістового модуля. Контроль проводиться у вигляді відповідей на тестові питання.

Максимальна сума балів поточного контролю з дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» – 70. Бали розподіляються наступним чином:

1. Систематичність та активність роботи на практичних заняттях оцінюється в 2-3 бали:

а) відповідь / виконання практичних завдань – 1-2 бали;

б) змістовні доповнення при обговоренні питань на практичних заняттях – 1 бал.

2. Виконання окремих завдань для самостійної роботи здобувачів вищої освіти оцінюється в 1 бал.

1. При контролі виконання модульних завдань оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули здобувачі вищої освіти після опанування тем певного модуля. Модульний контроль проводиться у вигляді відповідей на тестові питання письмово або з використанням платформи MOODLE.

Система оцінювання виконання завдань модуля: – 0-7 балів.

За використання недозволених джерел і підказок здобувач вищої освіти отримує 0 балів.

Бали за додаткову роботу – представлення результатів науково-дослідних робіт: участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проектах – 1–10 балів; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції, участь у наукових заходах – 1–10 балів.

Виконання здобувачами вищої освіти завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок здобувач вищої освіти одержує нульову оцінку. Списування під час контрольних заходів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль з дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» здійснюється у формі екзамену.

На екзамен виносяться 2 теоретичних питання та ситуативне завдання. Виконання екзаменаційного завдання повинно носити виключно самостійний характер. За вірну відповідь на кожне із двох теоретичних питань нараховується 10 балів. За правильне рішення ситуатійного завдання додається ще 10 балів. Тобто максимально за екзамен можна отримати 30 балів.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В основу рейтингового оцінювання знань здобувачів вищої освіти закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач вищої освіти за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи тощо). Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» (денна форма навчання)

Кількість балів за змістовий модуль	Поточний (модульний контроль)												Бали за додаткову роботу	Підсумковий контроль	Сума
	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3						
	20 бали				22 бали				23 балів						
Теми	Т 1	Т 2	Т 3	Модульний контроль	Т 4	Т 5	Т 6	Модульний контроль	Т 7	Т 8	Т 9	Модульний контроль	5	30	100
Кількість балів за видами робіт, всього:	5	5	5	5	5	5	5	7	6	6	6	5			

В т.ч.: активність на семінарських заняттях	3	3	3		3	3	3		4	4	4				
виконання самостійної роботи	2	2	2		2	2	2		2	2	2				

**Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності»
(заочна форма навчання)**

Кількість балів за змістовий модуль	Поточний (модульний контроль)												Бали за додаткову роботу	Підсумковий контроль	Сума						
	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3												
	20 балів				22 балів				23 балів												
Теми	T 1	T 2	T 3	Модульний контроль	T 4	T 5	T 6	Модульний контроль	T 7	T 8	T 9	Модульний контроль	5	30	100						
Кількість балів за видами робіт, всього:	5	5	5			5	5		5		6					6	6				
В т.ч.: активність на семінарських заняттях	-	3	-		5	3	-		-	7	-					-	4	5			
виконання самостійної роботи	5	2	5		2	5	5		6	6	2										

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

11. Методичне забезпечення

1. Тупчії О.С. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та для виконання самостійної роботи з дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» для здобувачів вищої освіти денної форми навчання спеціальності 051 „Економіка”. Умань, УНУС. 2024.

2. Тупчії О.С. Методичні рекомендації для самостійної роботи та виконання контрольних робіт з дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання спеціальності 051 „Економіка”. Умань, УНУС. 2024.

3. Тупчії О.С. Економіка та організація інноваційної діяльності. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Економіка та організація інноваційної діяльності» для здобувачів вищої освіти спеціальності 051 „Економіка” URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1014>.

12. Рекомендована література

Базова:

1. Постанова Кабінету Міністрів України про створення Української державної інноваційної компанії від 13 квітня 2000 р. № 654.

2. Закон України про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки від 11 липня 2001 р. № 2623-III.

3. Закон України про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків від 7 березня 2002 р. № 3118-III.

4. Закон України про інноваційну діяльність від 4 липня 2002 р. № 40-IV.

5. Гуторов О. І., Ярута М. Ю, Сисоєва С. І. Економіка та організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник. Харків: Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, 2019. 227 с.

6. Заблоцький Б.Ф. Економіка і організація іноваційної діяльності : навч. посіб. / Б.Ф. Заблоцький. 2-ге вид. К. : Ліра-К, 2015. 428 с.

7. Заблоцький Б.Ф. Економіка й організація інноваційної діяльності: Навч. посібник.: 2-ге вид. Львів: «Новий Світ – 2000», 2020. 427 с.

8. Левченко Ю. Г. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / Ю. Г. Левченко. К. : Кондор, 2015. 448 с.

9. Левченко Ю. Г. Економіка та організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / Ю. Г. Левченко.

Допоміжна:

10. Безугла К.О. Інформаційно-комунікаційні технології як фактор інноваційного розвитку економіки. Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем. Збірник наукових праць. Київ. 2018, випуск 18. С. 42-55.
11. Гальчинський Л. С., Геєць В. М., Кінах А. К., Семіноженко В. П. Інноваційна стратегія українських реформ. К.: Знання України, 2022.
12. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. К. : Патерик, 2017. 119 с.
13. Жарун О.В., Уланчук В.С., Соколюк С.Ю., Тупчий О.С. Кореляційно-регресійний аналіз конкурентоспроможності продукції підприємства. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій N 2. (44). 2020 р. с. 65-72.
14. Жарун О.В., Уланчук В.С., Соколюк С.Ю., Тупчий О.С. Теоретичні аспекти застосування економічної моделі встановлення оптимального плану розвитку сільськогосподарського виробництва на Черкащині. Збірник наукових праць Уманського НУС. Випуск 97. Частина друга. 2020. С. 35-45.
15. Нестерчук Ю.О., Соколюк С.Ю., Коротєєв М.А., Жарун О. В., Тупчий О. С., Соколюк К. Ю. Розвиток електронної комерції в аграрному секторі економіки України. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2022. Вип. 100. Ч. 2 : Економічні науки. С. 299-310.
16. Соколюк С.Ю., Чернега І.І., Жарун О.В., Коротєєв М.А., Тупчий О.С. Формування інноваційного проекту шляхом прийняття ефективних управлінських рішень. Збірник наукових праць Уманського НУС. 2021. Вип. 98. Ч 2. Економічні науки. С. 203-211.
17. Соколюк С.Ю., Коротєєв М.А., Жарун О. В., Тупчий О. С., Соколюк К. Ю. Заходи стимулювання внутрішнього споживання свинини в Україні. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2022. Вип. 100. Ч. 2 : Економічні науки. С. 132-141.
18. Тупчий О.С. Інтенсифікація як невід'ємна складова сучасного промислового садівництва. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород, 2017. Вип. 12. Ч. 2. С. 134-139.
19. Уланчук В.С., Жарун О.В., Тупчий О.С. Економічна суть інтенсифікації садівництва. *Науковий економічний журнал «Інтелект ХХІ»*. 2020. № 2. С. 109-113.
20. Уланчук В.С., Жарун О.В., Соколюк С.Ю., Тупчий О.С. Кореляційно-регресійний аналіз конкурентоспроможності продукції підприємства. Вісник Київського інституту бізнесу та технологій N 2. (44). 2020 р. с. 65-72.
21. Уланчук В.С., Жарун О.В., Соколюк С.Ю., Тупчий О.С. Теоретичний аспект застосування економічної моделі встановлення оптимального плану розвитку сільськогосподарського виробництва на Черкащині. Збірник наукових праць Уманського НУС. Випуск 97. Частина друга. 2020. С. 35-45.
22. Уланчук В.С., Жарун О.В., Соколюк С.Ю., Коротєєв М.А., Тупчий О.С. Аналіз економіко-статистичних показників розвитку підприємництва в Україні. Збірник наукових праць Уманського НУС. 2021. Вип. 98. Ч 2. Економічні науки. С. 69-80.
23. Уланчук В.С., Соколюк С.Ю., Жарун О.В., Чернега І.І. Коротєєв М.А., Тупчий О.С., Бленда Н.О. IMPACT OF WAR ON THE QUALITY OF PEOPLE'S LIFE. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2023. Випуск 103 Частина 2. С. 29-39.
24. Уланчук В.С., Соколюк С.Ю., Жарун О. В., Коротєєв М.А., Тупчий О. С. Аналіз проблеми безробіття в Україні в аспекті соціально-економічної безпеки. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва* / Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2022. Вип. 100. Ч. 2 : Економічні науки. С. 170-178.
25. Федулова Л. І. Інноваційна економіка: Підручник. К.: Либідь, 2016. 480 с.

26. Чернега І. І., Уланчук В.С., Жарун О.В., Непочатенко О.А., Тупчії О.С. Застосування економіко-математичного моделювання для прийняття рішення при аналізі ризику використання фінансових ресурсів підприємства // Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». 2021. № 2 (1). С. 262-271. [Міжнародна наукометрична база: Index Copernicus].

27. Череп А.В., Пуліна Т.В., Череп О.Г. Інноваційний менеджмент : підручник. Київ : Кондор, 2015. 442 с.

28. Чухрай Н.І., Данилович Т.Б. Особливості маркетингу продуктових інновацій. Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2017. № 605. С. 162-167.

29. Serhii SOKOLIUK, Nataliia BLENDA, Oksana TUPCHIIY, Oleksandr NEPOCHATENKO, Volodymyr ULANCHUK and Roman YAKOVENKO Features of Formation of Organizational-Integrative Processes In Horticulture. Proceedings of the 35th International Business Information Management Association Conference. Education Excellence and Innovation Management through. Vision 2020. 1-2 April 2020 Seville, Spain, P.14259-14266. (*Scopus & Web of Science*).

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

30. Ворона А. В. Інноваційна активність підприємств як перспектива розвитку національної економіки України. Ефективна економіка. 2020, №3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2020/157.pdf.

31. Жаліло Я.А. Перспективи інноваційного розвитку України: аналітична доповідь [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.niss.gov.ua.

32. Науковий парк "Київська політехніка" [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://spark.kpi.ua/ru/node/81>.

33. Матюшенко І. Ю. Перспективи створення НІС в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://iee.org.ua/files/alushta/13-matyushenko-perspektyvy_stv.pdf.

34. Слюсаренко О.О. Інноваційна активність в Україні: стан і проблеми розвитку [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.expert.kiev.ua/.

35. Урядовий портал. Режим доступу: www.kmu.gov.ua

36. Аналітичний портал "Мій інвестиційний портфель" [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.investportfel.com>.

37. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик - менеджменту в банках України: Постанова Правління НБУ № 361 від 02.08.2004 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.rada.gov.ua>.

38. Положення про процентну політику Національного банку України : Постанова Правління НБУ № 389 від 18.08.2004 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

39. Інтернет журнал зі страхування [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.forINSURER.com>.

40. Інформаційний портал [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ricardo.com.ua>.

41. Інформаційний портал "Все про ломбарди України" Всеукраїнської Асоціації ломбардів [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://lombard.org.ua>.

42. Інформаційний портал "Україна Лізинг" [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ukrleasing.info>.

43. Інформаційний портал Національної асоціації кредитних спілок України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.unascu.org.ua>.

44. Інформаційно-аналітичний портал [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://insurancetop.com>.

45. Інформаційно-аналітичний портал "Лізинг в Україні" [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://leasinginukraine.com>.

46. Офіційний сайт Держфінмоніторингу України. Режим доступу : <http://www.sdfm.gov.ua>.

47. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. Режим доступу : <http://www.uainsur.com>.

48. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг України). Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>.

49. Офіційний сайт Українського об'єднання лізингодавців. Режим доступу :

[<http://www.leasing.org.ua>].

50. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. Режим доступу : [<http://www.uaib.com.ua>].

51. Офіційні Веб-сайти компаній з управління активами та інвестиційних компаній. Режим доступу : <http://www.prostobank.ua/spravochniki/kuu>.

52. Офіційні Веб-сайти лізингових компаній. Режим доступу: <http://investing.org.ua/ru/default/261>.

53. Страхування України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstrahovanie.com.ua>.

14. Зміни у робочій програмі на 2024-2025 навчальний рік.

Зміни, внесені до робочої програми на 2024-2025 навчальний рік, охоплюють:

1. Згідно навчального плану оновлено розподіл годин з лекційних, практичних занять та самостійної роботи;
2. внесення відповідних коригувань в розподіл балів, що їх отримують студенти в процесі вивчення дисципліни;
3. оновлення переліку рекомендованої літератури.

